

Orłowski, Bolesław

Zebranie Zespołu Historii Rozwoju Konstrukcji Technicznych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 20/1, 157-158

1975

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wystawa pierwsza przedstawiała współczesne prace geodezyjno-fotogrametryczne, druga natomiast ukazywała w historycznym ujęciu problematykę geodezyjną od pierwszych podręczników z XVII w. (S. Solskiego, 1683) i opracowań „mappografii” E. Rastawickiego (1846) i J. Lelewela poprzez dawną kartografię Pomorza (F. Getkant, F. Endersch), mapy przeglądowe R. Zannoniego (1772), S. Rzędziny (1828) i tematyczne J. Egloffa (pocztowa i komunikacyjna, 1846) do map scaleń i współczesnych zdjęć lotniczych oraz ich opracowań. W sumie obie wystawy są przykładem dobrej roboty w popularyzacji zagadnień geodezji.

W części drugiej zebrania wygłoszone zostały następujące referaty: *Polskość Warmii i Mazur na mapach i dokumentach geodezyjnych* (inż. Kazimierz Przybyłowski); *Osadnictwo i regulacje rolne na Warmii i Mazurach w latach 1945—1949* (dr inż. Stanisław Goraj); *Z problematyki katastru szwedzkiego* (doc. dr Józef Babicz); *Początki spisów rolnych w Europie na przykładzie spisów brytyjskich* (doc. dr inż. Andrzej Hopfer).

Zarówno wystawy, jak i tematyka zebrań wskazują, iż ośrodek olsztyński jest najbardziej wprowadzony w historyczną problematykę katastru.

J. Bb.

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII ROZWOJU KONSTRUKCJI TECHNICZNYCH

W dniu 9 maja 1974 r. pod przewodnictwem doc. dra Alfreda Wiślickiego odbyło się posiedzenie naukowe Zespołu Historii Rozwoju Konstrukcji Technicznych. Głównym punktem programu był referat pt. *Stan badań nad historią inżynierii w Polsce i postulaty dotyczące dalszych kierunków badań w tej dziedzinie ze szczególnym uwzględnieniem XIX wieku (do 1918 r.)*, wygłoszony przez doc. dra Bolesława Chwaścińskiego. Licznie przybyli zebrani, reprezentujący głównie placówki Polskiej Akademii Nauk, Politechnikę Warszawską oraz Uniwersytet Warszawski, żywo dyskutowali nad interesującym referatem, rozszerzając w swych wypowiedziach jego problematykę, a także polemizując w kwestiach szczegółowych. W sprawie oceny stanu źródeł głos zabrał dyrektor Archiwum PAN, prof. dr Zygmunt Kolankowski, który, zgadzając się z postulatami referenta, stwierdził, iż stan źródeł został w nim nakreślony zbyt pesymistycznie. Profesor dr Irena Pietrzak-Pawłowska zapoznała zebranych z zamierzeniami Komisji Historii Techniki, działającej przy Komitecie Historii Nauki i Techniki PAN, co do opracowania zarysu historii techniki polskiej w XIX wieku, wspólnie przez historyków techniki i historyków gospodarczych (wygłoszony referat jest jednym z serii tego typu opracowań, zainspirowanych właśnie przez wspomnianą Komisję). Profesor dr Zbigniew Mazurkiewicz z Politechniki Warszawskiej zajął się problemami związanymi z opracowaniem historii polskiej inżynierii. Zagadnieniu, kogo należałoby uważać za inżyniera w dawnych czasach i jakie przy tym stosować kryteria, poświęcili swe wypowiedzi doc. dr Tadeusz Nowak (który również bardziej optymistycznie niż prelegent ocenił stan dziewiętnastowiecznych źródeł) i dyrektor Muzeum Techniki NOT, mgr inż. Jerzy Jasiuk. W sprawach bardziej szczegółowych zabierali głos dr inż. Jerzy Górewicz i mgr inż. Wiktor Ostrowski. Dyskusję podsumował doc. A. Wiślicki.

W drugiej części zebrania mgr Stefan Bratkowski i mgr inż. Bolesław Orłowski zaznajomili zebranych z dotychczasowymi, często dość rewelacyjnymi, wynikami prowadzonych obecnie badań dotyczących działalności polskich inżynierów XIX wieku w Peru i na terytorium dawnego imperium tureckiego. Energicz-

ne poszukiwania w archiwach krajowych przyniosły wiele nowych, bardzo interesujących informacji, a także pozwoliły sprostować sporo powtarzanych błędów. Już w tej chwili można stwierdzić, że rola Polaków w rozwoju techniki obu wymienionych państw była o wiele donioślejsza, niż dotychczas sądziliśmy. Zebrani ciepło przyjęli owe robocze informacje, podkreślając ich znaczenie dla oceny roli emigracji polskiej.

Bolesław Orłowski

KRONIKA KRAJOWA

POWOŁANIE NOWEJ KOMISJI DO SPRAW HISTORII TECHNIKI I NAUK TECHNICZNYCH

Dnia 26 kwietnia 1974 r. odbyło się inauguracyjne posiedzenie Komisji Wydawnictw Monograficznych, powołanej przez Sekretariat Wydziału IV — Nauk Technicznych PAN w dniu 1 kwietnia tegoż roku. Nazwa Komisji określa tylko jedną z jej funkcji, a mianowicie zamierzoną kontynuację wydawania zebranych dzieł wybitnych nieżyjących polskich uczonych-techników, opatrzonego naukowym komentarzem, oceniającym ich dorobek oraz informującym o ich życiu i działalności. Będzie to kontynuacja prac prowadzonych przez Wydział IV kilkanaście lat temu, kiedy to opublikowano m.in. polski przekład dzieł naukowych Feliksa Jasińskiego. Rola Komisji polegać będzie na inicjowaniu tego typu opracowań, przedstawianiu swoich propozycji do oceny merytorycznej odpowiednim komitetom istniejącym przy Wydziale IV PAN oraz powoływaniu — w porozumieniu z nimi — komitetów redakcyjnych poszczególnych publikacji, a także zabezpieczeniu odpowiednich środków finansowych i możliwości wydawniczych oraz czuwaniu nad prawidłowym przebiegiem realizacji tych zamierzeń. Tą częścią działalności Komisji kieruje jej wiceprzewodniczący, wiceprezes PAN, prof. Witold Nowacki. Na jego wniosek Komisja powołała już komitet redakcyjny dzieł prof. Zbigniewa Wasiuńskiego.

Już ta „tytułowa” strona działalności Komisji usprawiedliwia odnotowanie jej utworzenia na łamach „Kwartalnika”. Jeszcze bardziej interesuje nas druga grupa jej zadań, które dotyczą inicjowania i ułatwiania badań z zakresu historii nauk technicznych, przede wszystkim w ujęciu biograficznym, ze szczególnym uwzględnieniem wkładu wybitnych techników-naukowców polskich poza granicami kraju. Komisja zamierza popierać tego rodzaju działalność, wspierać ją finansowo i dbać o publikację wyników badań w tym zakresie. Pomoc ta szczególnie dotyczyć ma organizowania wyjazdów zagranicznych w celu prowadzenia koniecznych poszukiwań archiwalnych i innych prac dokumentacyjnych.

Pierwszym krokiem Komisji na tym polu było powołanie specjalnej podkomisji do badań działalności polskich inżynierów w Peru w XIX w., w składzie: doc. Bolesław Chwaściński (przewodniczący), prof. Jerzy Dobrzycki, prof. Edward Habich, prof. Eugeniusz Olszewski, mgr Stefan Bratkowski, mgr inż. Stanisław Furman, mgr inż. Bolesław Orłowski, mgr Waław Słabczyński. Podkomisja odbyła pierwsze zebranie dnia 8 maja 1974 r. i od tego czasu prowadzi intensywne badania archiwalne, korzystając z funduszy przyznanych jej z budżetu Wydziału IV. Ostatnio, obok prac związanych z działalnością polskich inżynierów w Peru, pod-